

**Thomæ Hoffmann Med. Doct. De præsagiis tempestatis naturalibus
dissertatio medico-physica.**

Contributors

Hoffmann, Thomas, of Hamburg, active 1771.

Publication/Creation

Basileæ : Apud Joh. Schweighauser, 1781.

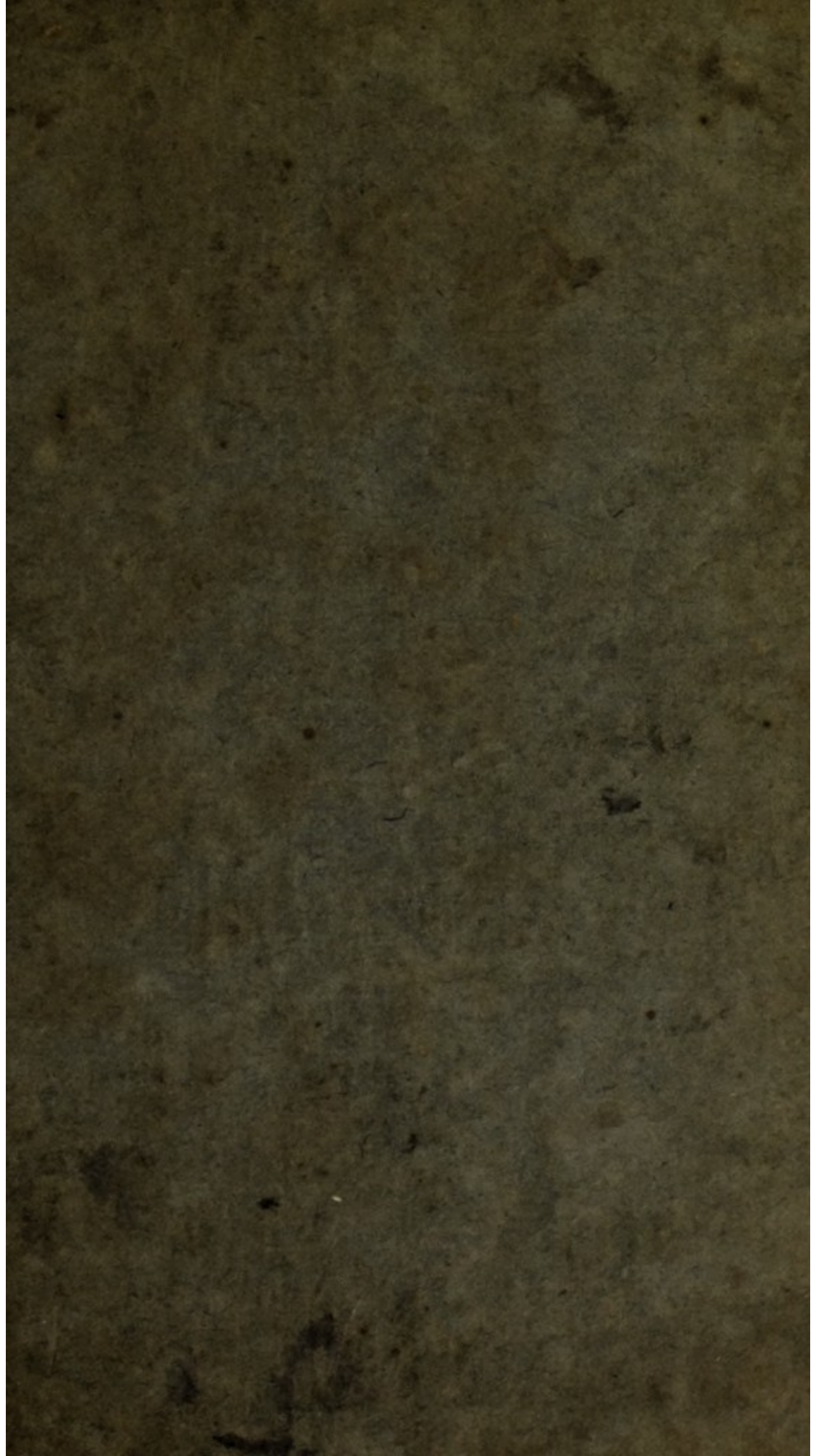
Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/f3h5h4wg>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

26r
6
SUPP 57,400/A

No 5437.

Charles M. Hutt

oeconomia.

THOMÆ HOFFMANN

MED. DOCT.

DE

PRÆSAGIIS

TEMPESTATIS

NATURALIBUS

DISSERTATIO MEDICO-PHYSICA.

EDITIO ALTERA.

BASILEÆ,

Apud JOH. SCHWEIGHAUSER.

1781.

348408

§. I.

ATmosphæaræ constitutio quantum in humana corpora possit a longo jam retro tempore Medicis observatum est. Aer nos ambiens siccus aut humidus, calidus aut frigidus, & præsertim subita unius in alterum mutatio, nimbi improvise aut venti ingruentes quo modo conveniant aut noceant, quosve afferre morbos possint quotidie in medicorum scholis docetur, nec denuo exponere hujus loci est. Haud inutile proinde esse, non modo iis qui domestica sua negotia peragunt, aut rus abeunt, aut agros colunt, sed præcipue etiam iis quibus curæ cordique propria sanitas est, præscribere eas tempestatis mutationes ne incautis noceant, quilibet facile perspiciet. Id vero alio modo nisi ex sedula naturæ contemplatione fieri non potest. Excogitarunt quidem Physici varia instrumenta, quibus diversas eas quæ aëri accidunt qualitates metiri & compara-

re inter se solent. Barometris variæ formæ & structuræ aëris gravitatem aut levitatem agnoscunt, illamque machinam ad prænoscentiam quoque futuram tempestatem, serenitatem aëris, pluvias, procellas, illarumque effectum, terræ motum intestinum adhibuerunt: Thermometris gradum caloris aut frigoris qui aëri inest, designant: Hygrometris humiditatem ejus & siccitatem, Monometris raritatem & densitatem metiuntur. Pluviæ cadentis quantitatem Hyetometra ostendunt; etiam ventis quamnam ex mundi plaga veniant, quaque celeritate ferantur, quin & aëreæ Electricitati sua sunt mensuræ instrumenta. Verum hæc partim ita sunt comparata, ut præsentem tantum aëris statum exhibeant, de futuro nil quicquam nos doceant, partim ut fallacia sint, & effectus illorum incertus atque inconstans, quemadmodum abhinc aliquot annis in Barometris observarunt Physici, inverso plane ordine mercurium in tubo ascendisse pluvio tempore, sereno sæpius fuisse depressiorem. Quare nec inutilem nec ingratham operam me locaturum esse spero, si omnia ea naturalia corpora quotquot in meam notitiam devenerunt, in unum colligam, a quibus futuræ tempestatis præfagia sumi solent, & quorum

quorum multa omni Barometro certiora (*) sunt. Debentur eorum plurima attentis ad naturam inter antiquos ruris colonis, crebra observatione edoctis, nec pauca sunt quæ quotidiana hodiernum experientia inter nos confirmantur; quanquam haud negabo, esse forsitan quædam inter ista, quæ non satis certo experimento confecta sint, sed ut sæpe solebat antiquitas hoc ex capite peccare, quum aliquoties visa essent, nimis præcipitato iudicio semper ita contingere putatum esse; & illud facile quilibet perspiciet, non posse omnia tradita a veteribus præfagia quibuslibet regionibus applicari, aut valere inter nos quæ Græciæ & Italiæ incolis quondam visa sunt. Reperiuntur in istis terris quibus nos caremus, alius est montium situs, alia aquarum ventorumque ratio. Tradam tamen sine discrimine omnia ea quæ huc facientia a Veteribus naturæ scrutatoribus scriptis consignata reperi: ARATO nempe Veteri Poëta, qui Nicandro Medico auctori Libri de Theriaca & Alexipharmacis

A 3

coæ-

(*) Si certa hæc pronuncio, non ita intelligi velim ac si aliter accidere postea non queant. Possunt enim omnia e. g. ad pluviam disposita esse, sed superveniens ventus disjicere iterum nubes, aut lunæ in terram nostram gravitantis mutata phasis mutare quoque atmosphæram potest, & serenitatem reducere. Ita & in aliis.

coævus est, cujusque Carmina quæ *Phænomena* inscribuntur latinis versibus reddita sunt a C. CERONE, CÆSARE GERMANICO, quorum fragmenta supersunt, & AVIENO quarti Seculi Scriptore: ARATUM imitatus est sæpius ad verbum VIRGILIUS in *Georgicis*: tum THEOPHRASTO, ARISTOTELE, AELIANO, PLINIO, & passim apud recentiores (*). Neque tamen illud quis a me expectaverit, ut aut ea hic tradam prognostica quæ mere Oeconomici sunt usus, quando e. g. ex certis signis ubertatem frumenti, fœni, vini aliorumque, vel parcam eorum messem augurantur, ut quæ oppido falsa sunt & inter aniles fabulas reponenda referam, quo Meteorologia Astrologica (**) pertinet, aut quando credulum vulgus clamore quarundam avium, aut fuga anserum, vel magnis rariorum avium adventantibus agminibus, Corvi Caryocatactis, Ampelidis Garruli, Loxiæ Curvirostræ, Pari biarmici, &c. famem, pestem, bellum aut similes clades portendi putat, (†) aut si ex
tempe-

(*) WAGNERI Meteorologiam brutorum videre non contigit. (**) Quam vanam scientiam reformare & novis fundamentis inædificare tentavit Anglus quidam GUIL. COCK, cujus auctoris libello ideo hand major habenda est fides, quod a SCHLUTERO germanicus factus, & a magno STAHLIO iterum A. 1716. editus & introductione auctus est cf. *Collect. Vratislav. A. 1721. Febr. Class. V. Art. I. p. 205.* (†) Quippe quæ aliud nihil significant, nisi, viam suæ migrationis

tempestate paucarum dierum, quandoque etiam unius qui sæpius mobilis dies festus est, hariolari futuram anni temperiem & annonæ caritatem volunt, qualia in sæculi nostri dedecus Calendariis adhuc passim inferuntur ridenda etiam a stulto. Ergo si eo tempore e. g. quo vitis floret aut alia planta quælibet, diuturna ceciderit pluvia, non uberem fore illius fructus proventum quilibet philosophus facile perspiciet; nec repugnabit, si ex altitudine ad quam Viciæ Fabæ caulis adscendit, aut ex copia Scarabæi Melolonthæ qui Majo mense apparet, de uvarum futura abundantia, aut ex Ceraforum flore ad Vitis florem (*) concludit ruris colonus, aut si vini copiam & bonitatem sibi promittit, si Upupa canere inceperit, antequam vitis gemmas emittat (**). Has enim inter res nexum esse posse videt, videt eandem cœli temperiem utriusque incrementum promovere eodemque modo favere posse. Proinde ut fidem suam ei rei addat, si frequens insuper accidit observatio, nil est quod impediat. Sed quis, bone Deus, nexus est aut quæ cognatio duodecim anni mensium cum duodecim

A 4

proxi-

ob venti aliarumve circumstantiarum diversitatem has aves mutavisse, vel nunc observatas esse favente fortuna, quum aliis annis in suo transitu nullum aucupem offenderint. (*) Vid. RANZOV. *Calendar. perpet.* p. 72. (**) SEBIZ. *de alim. facult.* p. 899.

proximis a die nativitatis Christi diebus, ut ex horum temperie si siccitate illorum quoque constitutionem metiantur (+). Aut quid nebulosis Martiis diebus interest cum pluviis æstatis insequentis tempestatibus (††). Aut quænam affinitas cepearum bulbis intercedit cum anni mensibus, aut qua divinatione istorum siccitatem aut humidi abundantiam prædicent? Nugas istas, quod non cuilibet notas esse putem, & magna cum pervicacia ille à quo habui, veritatem rei defenderet breviter exponam. Est autem ejusmodi. Jubent cepearum bulbos medios secare non transversim, sed ab apice ad basin, & exempto meditullio tollere tot concavas laminas quot ipsa naturalis bulbi in spissas tunicas divisio permittit. Cavendum vero ut eximantur quam integerrimæ ac siccissimæ nec læso aliquo pariete inprimis interno madescant. Horum ex singulo bulbi hemisphærio tres quatuorve aut plures pro cepæ magnitudine deglubi possunt. Nunc has cotylas ordine disponi volunt, & ad quemlibet mensis nomen adscribi, replerique singulos salis culinæ sicci eadem quantitate, eosque nocte sacra qua Salvatoris nativitatem celebramus, ad fenestram exponi. Atque nunc in ea ratione
 qua

(+) Quam vanam opinionem vulgi refutat SCHWENTER *Delic. physico-mathem. P. VII. n. XXIX. p. 334.* (††) RANZOV. *Calend. perpet. p. 60.*

qua altero mane Sal cujuslibet urceoli vel siccus mansit, vel subhumidus aut plane dissolutus reperitur, etiam illius mensis cujus nomen additum est, tempestatem fore aut siccam aut humidam. Rem experimento similem instituere placuit, videre cupido ubinam ejus fallacia lateret. Sed memor quam caute talibus in rebus procedendum sit, ne in fallaciam causæ non causæ incidamus, (uti ante paucos annos bono WEITZIO accidit, qui cineres clavellatos lunæ radiis expositos graviores fieri, atque adeo singularem ejus & novum in globum nostrum influxum esse putavit,) disposui omnia summa cura, notavi altitudinem Barometri, gradum Thermometri, aëris humiditatem, (quæ tum cum experimentum institueretur, die 25 nempe Februarii a. 1771. hora a meridie secunda, maxima erat, quippe per aliquot dies ante nebulosum fuit cœlum, & tecta domuum maduerunt,) notavi ventum qui flaret, loci expositionem qua parte libero aëri pateret, qua esset tectus & defensus domuum parietibus, quantumque esset a terra elevatus. Feci & modiolos plurimos quadraginta fere ex variis cepis diversa magnitudine. Suspicabar enim experimenti eventum ideo forsan diversum esse, quod alii urceoli ex interioribus tunicis magis succulentis, alii ex exterioribus

fumantur. Sed ecce hæcce paranti omnis sese mihi fallacia experimenti manifestat; dum enim cepas seco & tunicas separo, video quamlibet crassio rem laminam tegi alia tenuissima, quæ ab interna concava præcipue parte facilius secedit. Ergo si inter deglubendum membrana hæc parieti interno, quod sæpius fit annexa manet, siccio rem fore eam superficiem; nec contentum sal em ab humiditate spongiosæ carnis solvi posse existimavi, sin quod quandoque accidit, simul cum exempto interiore modiol o, tenera ista tunica detrahatur, nuda jacet succulenta, parenchymatosa substantia, ejusque humor a tangente sale imbibitur. Atque id ita esse eventus probavit. Post paucas enim horas omnis ille Sal qui modiolos replebat, quorum interna tunica secesserat, solutus est, maduit in iis ubi læsa tantum & lacerata erat, sed siccus etiam altero die repertus est in reliquis omnibus, quantum per cœli humiditatem licebat. Hanc totam rem, licet puerilis & ludicra forte multis videatur, referre placuit, ut quanta popularibus experimentis fides sit appareat, & quam circumspecte in iis instituendis ver sandum sit (*).

§. II.

(*) Atque nunc eandem rem descriptam reperio, in *Collectionib. Vratislav. A. 1719, Januar. Class. IV. Art. VI. p. 61.* ea cum differentia, quod ex singulo

§. II.

Longe aliter judicandum de iis est præfagiis, quæ vel a meteoris aliis illa quæ præscire nostra interest præcedentibus, vel ab aliqua mutatione quam in animali aut lapideo corpore fieri videmus, desumuntur. Ea enim quæ ante tempestatis mutationem fieri necesse est; vaporum e. g. collectio ante pluviam, certos producere possunt effectus, quos dum observamus, sequuturum & paulo post alterum consuetum effectum, colligimus. Animalium præcipue quibus provida natura pro ratione instinctum & exquisitos sensus dedit, corpora magis patient iis omnibus, quæ aëris nos circumfluentis statum alterare possunt (**). Præ reliquis aves ob patentiore sibi regionem & proprium quasi aëris elementum, visum acutissi-

bulbi hemisphærio sex cotylæ desumi, & exteriores majores pro Januarii & Julii mensibus adhiberi jubeantur, servato sic ad minimas & interiores ordine, quæ Junio & Decembri dicantur. Nocte quoque ea quæ novi anni diem præcedit exponi jubentur. Sed eadem successus ratio quam ego dedi, traditur.

(**) Haud equidem credo, quia sit divinitus illis Ingenium, aut rerum fato prudentia major. Verum, ubi tempestas & cæli mobilis humor Mutavere vias, & Jupiter humidus Austris Denfat, erant quæ rara modo, & quæ densa relaxat; Vertuntur species animorum, & pectora motus Nunc alios, alios, dum nubila ventus agebat, Concipiunt.

acutissimum & olfactus organi in multis perfectionem, volatus altitudinem & celeritatem qua quid in supremis aëris regionibus agatur solæ norunt, & ex diffitis regionibus mutationum ibi contingentium nuntium nobis ferunt, ob modum denique quo ingentem terræ tractum uno intuitu tanquam ex specula prospiciunt, (*) magis aptæ sunt talibus prognosticis, longe sane certioribus quam vana illa veterum ethnicorum auguria, quæ capere ab iis superstitio solebat.

Forte etiam diversa a nostra avium respiratio qua aër non pulmonibus tantum continetur, sed per propria spiracula in abdominis cavitatem elabitur eamque replet, in causâ est ut haustus aër partes quas tangit diverso modo afficiat. Forte multiplicatæ Asperæ arteriæ glandulæ, æque sensilem eam partem ac catarrhis obnoxiam faciunt, si minima se manifestaverit aëris vicissitudo,

(*) E quibus ingeniose, ut solet, naturam avium explicat BUFFONIUS *Hist. Nat. Univ. T. XVI. Ornitholog. T. I. p. 3. — 60 & præcipue p. 10.* „ L’oiseau connoit peut-être mieux que nous, tous les degrés de la résistance de l’air, de sa temperation à différentes hauteurs, de sa pesanteur relative. Il prévoit plus que nous, il indiqueroit mieux que nos Baromètres & nos Thermomètres les variations, les changemens, qui arrivent à cet element mobile.

ciffitudo, quam nobis orientibus densis nebulis esse solet. Quod vero magis extensa interior Trachææ superficies, adeoque plures bronchiales glandulæ in avibus sint, docemur ex longitudine istius fistulæ, quæ non modo in avibus præcipue aquaticis prælongum collum nactis multo major est, proportionem reliqui corporis servata, quam in ullo alio animali, sed & in haud paucis ex palmipedum grallarumque familia in Olore e. g. & Ardea Grue, ut eo longius iter emetiri possit, primum super coadunatas in furcam clavicularum cavitatem thoracis intrat, inde sinuosa recedit & in arcum flexa demum infra clavicularum pulmonibus immergitur. Forsitan & ista ventricosa Trachææ dilatatio, quæ ante bifurcationem ejus in multis avibus Anatini generis (licet tantum in sexu masculino) sinistrorsum collocatur, quamque ex duriore cartilagine effictam intusque variis membranis, cartilaginibus mollioribus, velisque pendulis distinctam, Labyrinthum aut Cochleam vocare solent, in causa est ut animalia hæc a qualibet etiam leviori atmosphæræ mutatione afficiantur, & defluxiones, coryzas, gravedines alioque ejus naturæ morbos patiantur. Conjecturis meis aliquod accedit robur inde quod plurimæ harum divinatricum avium aquaticæ sint, quæ vel natant adiposo corpore

pore & pedibus remigibus membrana digi-
 tis interjecta palmatis, atque mergunt, vel
 altis pedibus denudatisque femoribus per
 paludosa vadant aut ad littora discurrunt.
 Nolim tamen excludere quas ALDROVAN-
 DUS (*) adfert hujus phœnomeni rationes,
 quamvis is auctor sæpius quo fine aves id
 ex quo nos nostra signa desumimus, faciant,
 aut facere potius existimentur quam quo
 pacto aëris mutationes præsentiant, edisse-
 rat. Ita ille modo dicto loco. „ Aves
 „ quæ in aqua victitant, illius adventu
 „ jamjam adfuturo exultant atque gestiunt.
 „ Vel hæc etiam in aquatilibus hisce avi-
 „ bus causa assignari possit, calida scilicet
 „ quædam intemperies ab vaporosa illa ex-
 „ halatione in earum corporibus inducta:
 „ tum enim calidiori aura æstuantes im-
 „ pendentis pluvix refrigerium summopere
 „ exoptant. Quæ in arboribus vitam de-
 „ gere consueverunt, si ad eas ocysus quam
 „ solent, recurrant, procellarum ventorum-
 „ que jamjam imminentium haud incerti
 „ testes ab agricolis habentur: Tales enim
 „ aves quum siccitatis potius, quam humi-
 „ ditatis sint amantes, cœlestem brevi ad-
 „ futuram aquam subterfugiunt. Quæ ve-
 „ ro rarius vel nunquam aquam frequen-
 „ tare solent, si ad earum margines & ri-

vos

(*) *Ornitholog. Tom. I. prolegom. p. 9.*

„ vos plumas observet vellicare agricola,
 „ sub tecta messem suam, ne a pluviis,
 „ quas ab avibus sumto argumento adfutu-
 „ ras extemplo agnoscit, corrumpantur, de-
 „ fert. Tum enim aeris humidioris exha-
 „ latio gravedinem avibus adfert; quapro-
 „ pter ut ab ea noxa se liberent, pennas
 „ suas vellicando id onus excutere adni-
 „ tuntur. Rursus si eadem atque etiam
 „ marinæ relictis sedibus in siccum exeant,
 „ maximæ tempestatis nunciæ habentur.
 „ Quæ terrestria loca habitant, si cum si-
 „ lentio ad humidiora proficiscantur, fere-
 „ nitatem portendant: quemadmodum e-
 „ tiam procelloso tempore si aliæ alias in-
 „ volent, atque ultro citroque inter se con-
 „ tentant, &c. “ Quid vero si & Electrici-
 „ tas in quibusdam in causa sit? Notum
 „ enim est animalium pilos, aviumque plu-
 „ mas propria electricitate multum pollere,
 „ ita ut illi præcipue in equi felisque tergo-
 „ ribus manu sicca fricatis copiosas noctu &
 „ crepitantes scintillas emittant, hæ vero si
 „ calefactæ sint ad manum tangentem sequa-
 „ ces erigantur, quod non Psittaci modo pen-
 „ nis proprium est, uti putat HARTMAN-
 „ NUS (*) & Ardeæ (***) sed in omnibus om-
 „ nino avibus observatum scio, illarum pen-
 „ nas

(*) cf. *Novellæ Literariæ Gættingenses*. A. 1768.
 p. 161. (***) *ibid*, p. 149.

nas postquam ex pistorio furno, (cui conservationis causa & ut Dermestrum, Byrhorum tinearumque si quæ forte laterent ova aut larvæ destruerentur, immiffæ erant aves,) iterum eximerentur, & adhucdum calerent, arrigi & ad manum qua avis detergitur & plumæ componuntur ac in ordinem rediguntur, reflecti. Ergo si & pennæ siccæ sunt, & aër, alarum concussu inter volandum istæ atteruntur, elevantur, & avis ob amplius factum proprium corpus in volatu juvatur (†). Si vero in superiore aëris regione vapores hospitentur, aut alia quædam mutatio contigerit, afficietur inde avis & sensationem aliquam, quæcunque jam ea sit, experietur, cujus nos nullam plane possumus habere notionem.

Denique & illud veri specie haud caret, quædam animalia si instante atmosphæræ mutatione inquieta apparent, non esse quod immediate afficiantur, aut aërem mutatum sentiant, sed potius quod ab insectis parasiticis quæ alunt, pediculis pulcibusque solito magis infestentur. Esse enim animalibus mammalibus avibusque fere singulis proprium sibi & peculiare pediculi genus aut acari, ex observationibus FRISCHII, REDII,

(†) Quæ suspicio est HARTMÄNNI. I. 6

DII, & LINNÆI compertum habemus. Hæc autem animalcula prouti infecta omnia non pulmonibus, sed tracheis ad latera plerumque corporis hiantibus respirare, aëremque haustum non in una cavitate servari, sed tracheis in immensum ramificatis per totum corpus distribui, & ad omnes partes ac viscera deduci, non nisi illum latere poterit, qui quid infectum sit, ignorat. Ergo illa ab aëre multo gravius affici illiusque levissimas quoque mutationes statim sentire & ex structura illorum patet, & experientia edocemur, quum notum sit, quam sibi ab aëre caveant plurima, intra folliculos & tegmina varia sese abscondendo, & quam in immensum multiplicentur sæpe ubi cœli temperies illis favet, cum alio tempore rarius appareant. Proinde quum ab aëre, non suo corpori quod totum permeat, attemperato molestantur, angi ea & male habere oportet, quapropter aut discurrunt magis aut solito acrius pungunt, aut ungues figunt, quæ omnia illa in quibus hæc infecta hospitantur animalia, haud æquo ferre potentes animo inquietantur & ipsa, exagitantur, pediculosque legunt ac plumas vellicant. Ita si accipiter pediculos quærat, non procul abesse pluvias THEOPHRASTUS auctor est. Idem de Gallina perhibetur. Atque sic in aliis eadem videtur ra-

tio esse. In vulgus enim notum est proverbium, quod vernacula lingua referre nil attinet, mox exorturam esse pluviam, si mali pulices femininum sexum apud quem lubentius hospitari creduntur, solito acrius infestent. Milites quoque ab isto pediculatorum genere quod in pube habitare solet instante pluvio tempore acerbius excruciarum compertum habeo. Quare in ea sum persuasione, aves, haud paucas, dum imminente cœli mutatione aliter quædam agere videntur ac vulgo solent, si sermonis usus illis datus esset, non de ista sed de ingratorum hospitem præsentia fore conquesturas.

§. III.

Sed fatis de his. Ipsa præfagia sigillatim nunc recensero. Et quidem *Pluviæ* prognostica.

A. *Ex Meteoris* sunt sequentia.

Cælum rubens ab orientis plaga, dum sol oritur; (*) tum & *Nubes ipsæ* confluentes,

(*) Concavum orientem Solem pluvias prædicere PLINIUS ait.

Et si ante orientem Solem nubes rubescant, intermixtis nigris.

Sic & si orientis atque occidentis Solis radii rubeant.

Habet & alia, de quibus an fida fatis observatione constet, aut etiam inter nos obtineant, dubito. vid. PLIN. H. N. L. XVIII. C. 35.

tes, & atra tegentes caligine cœlum, quod præfagium explicatione non eget.

2. *Halo*, qui est circulus luminosus albus diversimode coloratus plerumque circum lunam, quandoque tamen circum solem aut stellas conspiciendus. Planetam quoque orbe inclusam imbrem nunciare PLINIUS narrat, aut etiam si circa alia sidera appareat. Hocce meteoron cum a vaporibus copiosis in aëre hærentibus a quibus luminosi radii ad nos demissi refringuntur, derivare soleant physici, ratio ejus prognostici intellectu non erit difficilis. Alia lunæ prognostica habet PLINIUS ibidem, sed quum ipse ex Varrone aliter referat, recensere nolo.

3. *Iris*. In ea fuere Veteres opinione Iridem cornubus suis aquam ex mari fugere, unde pluviam præfagire credebatur. Inde & a VIRGILIO (*) inter ejus prognostica reponitur, & apud PLAUTUM (**) Palinurus ait, „ Ecce autem bibit arcus! pluet „ credo hercule hodie. „ Atque hoc adhuc hodie Germanis proverbio dicitur (+). Præsertim vero duplicem Iridem eam designa-

B 2

re

(*) *Georgic. L. I. vers. 380.* „ & bibit ingens arcus. (**) *In Curculione. Act. I. Sc. II. v. 41.* (+) *EPH. N. C. Cent. VII. Obs. VI. p. 15.*

re putarunt (*). Equidem duplicem arcum non magis annunciare pluviam quam simplicem crediderim. Causa vero præfagii in promptu est. Oriri nequit cœlestis arcus, nisi e regione soli adversa pluat, spectatore in medio constituto. Ergo istæ nubes quæ illinc imbres demittunt facile quoque hinc deflectere & nostris verticibus verticibus imminere possunt.

4. *Ventus.* Hunc prouti ab hac aut illa mundi plaga venit, serenitatem aut pluviam nunciare, in vulgus notum est. Nec difficilis ratio. Sic enim Argentorati saltem ventus Libonotus pluvias advehit, quoniam nubes ad Vogesi cacumina collectas eo abigit, & Euronotus, quoniam omnes vapores ex Rheno ascendentes per omnem ejus longitudinem qua Alsatiam ab oriente lambit, nobis immitit. Sic & Venti dum fumum e caminis halantem repellunt, faciunt ut retrogradus focorum fumus inter pluvix prognoses ponatur.

5. *Tonitrua ex adversis cœli plagis audita.*
Hoc præfagium iterum VIRGILIUS (***) tradit,

(*) ARATUS *Sphær.* p. 75. edit. PERIONII. Ἡ δὲ δὴ μὴν ἔξωσε διὰ μέγαν ὄρανον ἰεῖς. & PLINIUS. *H. N. L. XVIII. C. 35.* „ Arcus quum sunt duplices pluvias nunciant. (***) Cum Eurique Zephyrique tonat domus. *Georg. I. v. 371.*

dit, nec arduum est explicatu. Ubi enim duæ fulminibus gravidæ nubes ex adverfo collocantur, comprimi intermedium aërem & in illo contentos vapores necesse est, & imbrem sequi. Neque alio modo res accidet, si duo contrarii venti occurrant, uti locum hunc intelligere videtur RUÆUS (*) qui per spirantes impetuose Eurum & Zephyrum explicat, quamvis ne hoc modo intelligi possit, clarissimus ARATI (***) locus, quem evidenter in mente habuit MARO, impediatur. At illud signum quod ibidem VIRGILIUS (†) habet a fulmine versus Septentrionem viso, explicare non sustineo, nec quousque verum sit, aut ultra Italiam extendi possit, dixero.

6. *Montium Cacumina inspecta.* (††) Habet quælibet fere regio, nisi in vasta planitie collocata, suum montem, ex quo nebulis vaporibusque circumvalato, futuram esse pluviam conjicere longo experimento didicit. Ita nimbos tempestatemque futuram ad Bonæ Spei caput indicat nubecula ad

B 3

la ad

(*) In nota ad vers. 370. (***) Ἀυτὰς ὄτ' ἐξ ἑυροῖο καὶ ἐκ νότου ἀσπείρουσιν, Ἄλλοτε δ' ἐκ ζεφύρου, καὶ ἄλλοτε παρὰ βορέας. p. iii. 75. (†) „ At boreæ de parte trucidis cum fulminat „ Georg. I. v. 370. (††) quod signum & ARATUS habet, & ex eo AVIENUS. Si nimium ad montem nebularum crassus amictus tendatur.

ia ad verticem montis cui a mensa nomen
 est (*), & Helvetis similis nebula ex Al-
 pium rupibus emanans (**); & Pilati
 montis nubecula (+). Apud Sinenses Mons
 Lo-Cung, in America mons Tapea quilla,
 in Hercynia sylva mons Hipphausinus &
 Bruçteri juga suis accolis (++) uti Argen-
 toratensibus Odiliae mons, qui Vogesi pars
 est, & Silesiis mons Sabothus & Gigan-
 teus (+++) eidem sunt indicio. Lappones
 quoque de suis Alpibus, & Jemtlandi ac
 Dallandi de suis montibus prædicant, &
 LINNÆUS (§) in monte Mœsseberg obser-
 vavit, quando vittati sunt, i. e. nebulis
 vaporibusque in apice obvoluti, tunc plu-
 viam

(*) RICHARD. *hist. de l'air. T. V.* (**) *Gætt. Gelehrte
 Anzeigen. 1771. p. 13.* (+) SCHEUCHZER. *Itin. Al-
 pin.* (++) LESSER *Litthotheolog. L. V. P. II. C. 1.
 §. 272.* (+++) HENEL *Silesiograph. C. II. §. 19. p.
 158.* ejus montis prælagium sequentibus versibus ex-
 pressit FRANC. KOCKRICIUS FABER in Carmine cui
 tit. *Sabothus*, quod est inter ejus poemata Basileæ
 impressa, & titulo *primitiæ Silesiacæ* Lips. 1715. 8°.

„ Vicinæ hinc gentes oracula certa futuræ
 „ Tempestatis habent. Solito si tristior ardens
 „ Obnubit fumis caput, & nigrantibus atras
 „ Pinubus induxit nebulas, ruere omne videbis
 „ In pluvias cælum, & subitis furere omnia nimbis,
 „ Diffugere agricolas, pecudesque abducere pratis
 „ Pastorem aut patulæ stabulare sub arboris umbra,
 „ Nec temere ambiguo subductas reddere cælo
 „ Rarefcens nisi deponat vittamque nigrasque
 „ Placatus nubes, fumosque irasque remittat.

(§) *It. Westrogoth. p. 75. & vers. germ. p. 93.*

viam certo sequi, idemque in monte Hägen altissimo jugi Kallen in Scania (*).

His addantur, quod aptiori quam hic collocare loco non possum,

7. *Fungi majores & cum strepitu dissilientes, qui ad ellychniorum apices in lucernis colliguntur.*

Hoc signum iterum ex ARATO (***) habet VIRGILIUS (†) & facile apparet non constanti flamma ardentem lampadem & crepitantem, ab humido circumfuso aëre in pluvias mox abituro pendere.

8. *Latrinae solito plus fœtentes.*

De iis Veteres tacent, sed hodie inter frequentissima est nostra prognostica, atque de iis præcipue valet, quæ abditiore quodam & humidiori loco locantur. Exhalationes enim quæ alias alta petunt, ab incumbente vaporibus gravido aëre retinentur & deprimuntur, & istam naribus injuriam adferunt.

B. *Ex Minerali Regno* nullum mihi pluviae signum succurrit, nisi

B 4

I. *Lapi-*

(*) *It. Scanic. p. 276.* (***) *p. 79. l. c.*

(†) *Nec nocturna quidem carpentes pensa puellæ
Nescivere hyemem: testa cum ardente viderent,
Scintillare oleum & putres concrefcere fungos.*

I. *Lapidum sudatio.* Sunt quidam eorum ex Schisti, Cotis, Marmoris genere, quæ peculiarem eam habent partium dispositionem ut aëris humiditatem attrahant. Alii jam ab initio dum ex lapicidinis depromuntur, id vitium habent, & principio aliquo salino, præcipue Salis marini peccare videntur. Ita ad Suanehall Scaniæ in Suecia Cos reperitur, humida instante aëris constitutione madescens, quoniam sal imbiberat, dum sub aquis esset positus, & petrificatis marinis, mixtus erat, observante LINNÆO (*). Idem & calcareum lapidem rufescentem quem sub nomine *Flissten* ad ædificia passim in Suecia adhibere solent, calidissimis æstivis diebus humescere vidit, quum sequente die pluvia ingrueret, quod phænomenon ægre explicari posse dicit (**). Atque id in domibus ante centum annos exstructis vidit Calmariaë (+). Ita & Argentorati singulare exemplum mihi notum est atrii, quadratis lapidibus cotaceis strati, qui imminente pluvia sicci manent omnes præter unum qui humet. Atque id alibi in quibusdam scalarum gradibus observatur eodem fieri modo. Alii vero lapides successu demum temporis eam proprie-

(*) *It. Scan.* p. 281. vers. germ. (***) *It. Oeland.* 108. & vers. germ. pag. 119. 120. & *It. Westrogoth.* pag. 92. & vers. germ. p. 106. (+) *It. Gothland.* p. 303. & vers. germ. p. 323.

proprietatem acquirunt. Nam in suffocatis
 nec libero aeri expositis domuum recessibus,
 præcipue ubi stabula & cloacæ sunt, etiam
 ex cocto latere extracti muri & cæmento
 obducti huic vitio obnoxii sunt, sine du-
 bio quod excrementitiis vaporibus conti-
 nuo alluti, nitrosarum matricum qualitatem
 induant. Denique hucusque dicto signo
 etiam illud PLINII (*) adnumerari posse
 puto, quando „ in conviviiis mensisque
 „ vasa quibus esculentum additur, sudo-
 „ rem repositoriis linquentia diras tempe-
 „ states prænunciare, ait.

C. *Ex Vegetabilibus*, sequentia mihi no-
 ta sunt.

1. *Calendula Africana* L. si flores non
 aperiat hora septima matutina, pluvix hoc
 die cadent, constanti lege, licet subito
 ortos ex tonitru imbres evitare non facile
 didicerit (**).

2. *Carlinæ flos* pluvio tempore claudi-
 tur (+).

3. *Hibiscus Trionum* florem similiter plu-
 via futura non aperit (++) .

B 5

4. *Son-*

(*) *H. N. Lib. XVIII. Cap. ult. in fine.* (**) LINN. *Philos. botan.* §. 335. pag. 275, annotata jam antea res est a STISSERO in *Botanica curiosa* p. 59. qui tamen id de frigido potius futuro die, quam de pluvio afferit. (+) GOTTSCHED. *Flor. Prussic.* p. 36. (++) SIEGESBECK *Meteorophyto. in BÜCHNERI Continuât. Coll. Vratisl. A. 1729. Sept. Class. 4. Art. II. p. 564.*

4. *Sonchus Sibiricus* L. si aperto flore per noctem vigilet, insequens dies plerumque erit pluviosa (*).

5. *Trigonella Fœnum Græcum*.

6. *Trifolium Melilotus officinalis*, &

7. *Heliotropium Canadense*.

Ex his tribus plantis confecta ferta e laquearibus suspensa rusticis fortiori suo odore pluviam prænuntiare, habet HANOVIVS (**).

8. *Galium luteum* pluvio instante tempore fortiorem spargit odorem (+).

Fritillaria imperialis. Ejus bulbus erutus, & sicco loco repositus, ubi fibras emittit, pluvias frigidiorumque tempestatem prænuntiat (††).

9. FUCI. Plantæ istæ ad litora maris adeo copiose reperiundæ, & in cumulos coacervatæ, si solito fortius foetent, pluviam præfagire maris accolæ dicere solent, nec prognosticon hoc sibi factum fefellisse LINNÆUS (§) refert.

10. *Oxalis*

(*) LINN. l. c. (**) *Philosoph. natur. Wolfian. Tom. IV. p. 123.* (+) CAMERAR, *Hort. Philos. med. p. 63.* (††) HEUCHER *nov. provent. Hor. Acad. Wittenb. 1713. p. 43.* (§) *It. Scanic. p. 246. vers. germ.*

10. *Oxalis Acetosella* &

11. *Mimosa species*, conniventibus foliis humidam tempestatem prænunciant (*). Id, si bene memini, pluribus aliis foliis pinnatis, plantarum leguminosarum præcipue, commune est, ut roscido tempore foliola illorum inferiora versus convineant.

12. *Mnium hygrometricum* L. vaporoso cœlo cauliculos suos extendit, quos sicca tempestate contorquet (**).

13. *Arista avenæ* eodem modo.

14. *Geraniorum semina caudata* similiter (†) Quinque nempe feminum elongatæ caudæ in uno puncto connexæ spiralem in lineam convolvuntur.

15. *Strobili coniferarum arborum* squamas suas humida tempestate arcte claudunt, quæ sicca divergunt.

16. *Ligna, funes & chordæ* ex animalium intestinis paratæ, quæ plurimorum hygrometrorum materiam constituunt, iisdem quibus modo dicta legibus moventur. Istorum fibræ pluvio futuro tempore
a se

(*) HANOV. l. c. (**) LINN. It. Oeland. p. 5.
vers. germ. (†) HANOV. l. c.

a se invicem secedunt & latiores fiunt afferes, humiditas enim tanta vi se in ligni canaliculos insinuat, ut ligneis adactis cuneis & postmodum irrigatis durissima quoque & maxima saxa findantur. Hæ vero si humiditatem recipiunt, in eum sensum in quem intortæ sunt, magis adhuc torquentur, & paulo fiunt breviores (*).

17. *Conservæ* pluvium tempus indicentes, videantur in prognosticis diuturnæ pluviae.

D. *Ex Animalibus* pluviam præfagiunt.

1. *Homo.* Quo signo Hipparchus & Anaxagoras futuram tempestatem præsenferint, ut sereno tempore penulati ludos spectarint (**), equidem ignoro. Illud scio, esse quosdam qui instante pluvia intolerabilem apicis nasi pruritus patiantur; arthriticis quoque, aut qui luxationem passi sunt articulorum, aut qui cicatrices in corpore habent recrudescere dolores, ubi cœlum se ad pluviam jamjam componet.

2. *Simia.* Illarum multæ species quum adeo sint delicatulæ, præcipue Americanæ
minores,

(†) De machina hygrometrica Hamburgica ex pappo sericeo & glutine alcalino parata, vid. *Collect. Vra-tisl.* 1723. *April. Class. V, Art. 1.* (**). Referente AELIANO *de nat. animal. L. VII. C. VIII.*

minores, quum & acutum illarum sensum in morbis observaverit BARTHOLINUS (*) non dubito eas etiam tempestatis mutationes præscire, quamvis nulla mihi peculiaris hujus rei observatio nota sit.

3. *Vespertilio*. Si vesperi e cavernis non prodeat, nubili postridie futuri cœli signum est. (**)

4. *Bradypus*, quod animal sub Ignavi nomine vulgo notum est, quum imbres metuat (†) sine dubio illos etiam prænosse & sibi cavere e benigna natura didicit.

5. *Canis familiaris*. Eum instante tempestate pluvia ægrotum foetere LINNÆUS (††) refert. Aliud prælagium LESSERUS (†††) habet, eum nempe terram pedibus effodere.

6. *Felis leo*. Rugit quinquies aut sexies de die vulgo. Sed ubi pluvia casura est, etiam sæpius (§) quod & propria experientia compertum habeo.

7. *Felis Catus*. Os instante pluvia pedibus

(*) *Act. Hafn. Vol. IV. Obs. 76. pag. 179.* (**)
ALDROVAND. *Ornitholog. T. I. L. VIII. p. 581. ex*
Gratarolo. (†) LINN. *Syst. Nat. ed. XII. p. 50.*
(††) *Loc. cit. p. 57.* (†††) *Ex ARATO p. 89. ed.*
meæ. & AVIENO (§) BUFFON. *Hist. Nat. &*
Univ. T. XVIII. pag. 31. edit. minor.

bus anterioribus lavat (*) quod & in vulgus notum est. Infuper illius oculos, si solito vividiores sint, pluviam prædicere, ex PARÆO annotat ALDROVANDUS (**).

8. *Talpa europæa*. Ardentius terram efodiens (†).

Erinaceus europæus, quum sedulo cubile suum repetit (††).

10. *Mus Musculus*, dum inter laquearia consueto magis tumultuatur, pluviam portendere dicitur.

11. *Capra Hircus*. Lybici suum caprinum pecus pluvias præsentire jactitant. Nam ut extra caprile processerit, concitato cursu ad pastionem accedit, deinde pabulo expletum se ad stabula sua convertit, & dum pascitur ea respicit, pastorem, ut se festinet cogere, expectans (†††). Easdem capras solito avidius carptim derodentes, ac nullo valente verbo aut verbere ad vinea vel alio proficiscentes, pluviarum aut tempestatis præfagia, intelligentibus certo
ob

(*) LINN. *S. N. ed. XII. p. 62.* (**) *De Quadruped. digit. vivipar. p. 575.* (†) ALDROV. *ibid. p. 455.* (††) BOECLER *annot. ad HERMANNI Cynef. M. M. Tom. III. p. 795.* (†††) AELIAN. *Hist. Anim. L. VII. C. 8.*

ob oculos ponere, ex MIZALDO habet
ALDROVANDUS (*).

12. *Ovis Aries.*

Si oves terram fodiant, ruet æthere concitus imber (**), aut si majori cum aviditate pascatur, ut fatiari non posse videatur (***). Agnelli quoque & hædi, si lasciviendo exsiliant, aut nunquam a matribus abscedant, pluvias affore monstrant (†).

13. *Bos Taurus.* Si Bos mugit & terram olfacit, pluvia impendet (††).

— — — — Si bucula cœlum
Suspiciens, patulis captavit naribus auras (†††),

aut si se contra pilum lambit (§).

Vaccæ quoque si facile initum patiuntur, pro imbrium signo id accipi, apud ARISTOTELEM (§§) legimus. Illud fide dignum haud videtur, bovem dum procumbit, ad dextram se inclinare si proximum est

(*) *De quadrup. bisulc. pag. 656.* (**) AVIENUS
ad ARATUM l. c. p. 85. (***) *ibid. p. 86.* (†)
ANATUS l. c. (††) AELIAN. *ibid.* (†††) VIR-
GIL. *Georg. I. v. 375.* imitatus ARATUM l. c. p. 77.
x. Βόες ἄδῃ. &c. (§) PLIN. l. c. *prope finem.* (§§)
Hist. Animal. Lib. 17. Cap. 21.

est ut pluat, sin serenum tempus futurum est ad sinistram, docente ÆLIANO. l. c. Iumenta exultantia & supra consuetudinem boantia, humidiorum tempestatem præsciunt: hanc eandem si unguis pulverem spargunt, denunciant. (+++)

14. *Equus Asinus*, si diu multumque auriculas motitat, pluviam præsignificat (§).

15. *Sus Scrofa*. Diutius se in cœno volutans pluviam desuper casuram præfagit (§§). PLINIUS (§§§) si alienos sibi manipulos fœni laceraret pluvix signum fecerat. Tempestatum quoque prænuncium & impatientem LINNÆUS (a) facit. Uti quamlibet ingruentem rure tempestatem præsentiscere GERMANO VALENTI observatum esse, BONONIENSIS (b) Naturæ scrutator habet.

16. *Falco Milvus* clamore pluviam prædicit. (*)

17. *Accipiter*, (quænam species intelligatur haud dicitur) in arbore confidens,
&

(+++) ÆLIANUS l. cit. (§) THEOPHRASTUS.
(§§) LESSER *Lithotheolog.* ex ARATO & AVIENO.
(§§§) *Hist. nat. L. XVIII. cap. ult. in fine.* (a) S. N. ed. XII. p. 102. (b) *De Quadrup. bisulc. L. I. p. 984.* (*) LINN. S. N. p. 126.

& intus involans, si pediculos quærat, haud procul abesse pluvias demonstrat. (**)

18. *Strix Bubo*, si præter solitum bubulat, pluvias denotare monticolæ observant. (***)

19. *Noctua* quæ *Strix Ulula* L. potissimum ante Solem occidentem gemere auditur. Si itaque solito citius cucubat pluvie imminentis signum est. (+) ÆLIANUS (++) ita habet: Si noctua pluvio tempore sit garrula, serenum & tranquillum cœlum prænunciat, contra sereno canens tempestatem ostendit. Addit ALDROVANDUS, (+++) eam citius quoque latebris, dum pluvia imminet, exire, ut maturius redire possit, nec victum sibi quærere a pluvia impediatur.

20. *Corvinum genus*, quod gregatim plerumque volitet, & plures ejus species cœli mutationum prænunciæ sint, sine dubio ut ab iis veteres auguria sua caperent, effecerunt. Oscines vocabantur. Pertinent

C

huc

(**) THEOPHRASTUS. (***) Uti legitur in *Comment. ad HENELII Silesiographiam C. IV. §. 33. not. p. 515.* (+) ALDROVAND. *Ornithol. I. L. VIII. p. 548.* (++) *Hist. anim. L. VII. Cap. 7. & ex eo* PLINIUS. *H. N. Lib. XVIII. C. 35.* (+++) *l. c. p. 9. & 556.*

huc Corvus Corax, C. Corone, C. fugile-
 gus, C. Cornix, C. Monedula, C. Pica.
 Corvorum & Cornicum tribus, inquit ARA-
 TUS (§) quum turmatim apparent, & ac-
 cipitriua voce clamant, ac crocitantēs gra-
 vi sono ingeminant, & cum stridore cir-
 cumvolvuntur (*) alasque frequenter qua-
 titant, aquæ cœlitus demissæ signum sunt.
 Ita vero AELIANUS (**): Corvus excita-
 to & volubili sono crocicans, & alarum
 plausu se concutiens, tempestates præmon-
 strat Rursus si Corvus, Cornix, Gracu-
 lus, crepusculo vespertinæ vocales sint, tem-
 pestatis adventum prædicunt. Monedulæ
 volantes modo in sublime, modo deorsum,
 & voce referentes accipitrem, (***) Ari-
 stotele

(§) Δὴ ποτε καὶ γενεαὶ κοράκων, καὶ φύλα κολοιῶν,
 ὕδατος ἐρχομένοιο Διὸς παρὰ σὺμ' ἐγένοντο
 θαινόμενοι ἀγεληδὰ, καὶ ἰρήκεσσιν ὁμοῖον
 φθρυγζάμενοι &c.

Sphær. p. 77. ed. Paris 1540.

quem locum ita carmine latino expressit AVIENUS:
 Agmine cum denso circumvolitare videtur
 Graculus, & tenui stridunt cum gutture Corvi.
 & VIRGILIUS *Georg. I. vers.* 381. Quum
 — — e pastu decedens agmine magno
 Corvorum increpuit densis exercitus alis.

(*) Hunc locum intellexisse videtur ALDROVANDUS
Ornithol. T. I. p. 717. quando corvos de arbore pendu-
 los, & alas sæpenumero motitantes humidæ tempestatis
 nuncios antiquis existimatos esse dicit. Addit corvorum
 vocem magnas pluvix stillas imitari, illosque subinde
 γλάξ proferre. (**)
 (***) Mentionem quoque hujus vocis mutationis fecit
 LUCRETIVS *de rerum natura L. V.* 1082.

stotele teste frigus & pluviam monstrant. Juxta PLINIUM (†) Corvi si carptim vocem resorbent, ventosum imbrem indicant, Graculi fero a pabulis recedentes hyemem. Et albæ aves cum congregabuntur (quod ex Aeliano habet, & Laros sine dubio intelligit,) & quum terrestres volucres contra aquam clangores dabunt, perfundentes sese; sed maxime cornix. Cornicem vero, quæ per eminentiam apud Veteres (++) pluvix vates dicebatur, triplici modo eam præfagire reperimus.

a) Voce : uti modo dicta loca testantur, & præcipue si eam vesperi ac noctu edit (*) &

C 2

gravem

Ex partim mutant cum tempestatibus una
Raucifonos cantus, Cornicum ut sæcla vetusta
Corvorumque greges, ubi aquam dicuntur &
imbres

Poscere, & interdum ventos aurasque vocare,

(+) *H. N. Lib. XVIII. C. 35.* (++) cf. HORAT.
Carm. Lib. III. Od. XVII. v. 9.

Cras foliis nemus

Multis, & alga litus inutili

Demissa tempesta ab Euro

Sternet: aquæ nisi fallit Augur

Annosa cornix.

& *Lib. III. Od. XXVII. v. 9.*

Antequam stantes repetat paludes

Imbrium divina avis imminentum.

(*) Ὁρῆ ἰσπερὶ κρωζὴ πολύφανος κορώνη.

ARATUS p. 79. ed. cit. & inde AVIENUS

Tum vespertinum Cornix longæva resultat.

Ἐ pag. 81.

ἐννεαγῆρα κορώνη

Νύκτερον αἰδύσα, καὶ ὄψέ βοῶνται κολοιοί.

gravem quidem ac uti VIRGILIUS (**)
vocat, plenam.

b.) Deambulatione ad littus. (***)

c.) Denique demerfione in aqua & cor-
poris perlutionē. (†)

Corvum Monedulam qui Veterum Gra-
culus (κολοί@) est si modo sublimis modo
humilis volet, pluviam & frigus præsigni-
ficare ALDROVANDUS (++) annotat. Pi-
cam denique plus solito stridentem im-
brem certo portendere, veteribus creditam
fuisse, ideoque pluviae avem iis dictam esse
ALDROVANDUS (+++) nulla tamen addita
auctoritate, refert.

21. Orio-

(**) Tum Cornix plena pluviam vocat improba voce.
Georg. L. I. v. 388.

(***) Et sola in ficca secum spatatur arena.
VIRGIL. l. c. v. 389.

(†) Ἦπῃ κῆ λακέρυζα παρ' ἠϊόνι προχέουσα
Χεῖματος ἀρχομένη χέρσῳ ὑπέκυψε κοράνη. Κ. τ. λ.
ARATUS l. c. p. 77.

& inde AVIENUS.

Fuscaque nonnunquam cursans per littora Cornix
Demersit caput, & fluctum cervice recepit.

& VIRGILII versus, in quibusdam MSCTis inter 388. &
389. extans :

Aut caput objectat querulum venientibus undis.

Similiterque LUCANUS *Pharsal. L. V. v. 555.*

Quodque caput spargens undis velut occupet im-
brem

Instabili gressu metitur littora cornix.

(++) *Ornitholog. T. I. p. 761. ex ARATO p. 81.*

(+++)*Ib. p. 781.*

21. *Oriolus Galbula*. Quum voce fistulam refert, vel quum ad domos propius accedit, pluviam adfuturam esse designat (§).

22. *Cuculus canorus*, si propius ad urbes accesserit, & multo magis si intrarit, pluvias vel tempestates imminere afferunt. (*)

23. *Cuculus Vetula* L. Jamaicensis avis, voce clamosiore pluviam præfagit. (**)

24. *Picus Martius*. Etiam hunc pluviae avem dictum Veteribus esse, quia validiore sono eam præfagit, nescio qua fide asserit ALDROVANDUS. (†)

25. *Alcyonem* veteribus eo pluviae præfagium dedisse, si tepidum ad solem pennas in littore panderet, ex VIRGILIO (††) discimus. Qualem vero intelligant speciem ignotum. Nam neque nostra Ispida, nec Alcedo rudis nec Smyrnensis cum ea descriptione, quam PLINIUS de hac ave reliquit, conveniunt. Cæterum Alcedo Ispida mortua, e filo suspensa, sua circumgyratione

C 3

(§) ALDROVAND. *T. I. p. 861.* (*) ALDROV. *T. I. L. V. p. 424.* (**) LINN. *Syst. Nat. l. c.* (†) *Or. cit. T. I. L. XII. p. 841.* (††) *Georg. L. I. vers. 398.* ubi inter signa mansuræ serenitatis refert, si id non faciat.

gyratione futuræ tempeſtatis indicem eſſe, ſunt inter plebem qui aſſerunt. Sed facile eſt perſpicere, eundem fore effectum quodcunque corpus ſuſpendatur, atque id prognosticon potius ſilo ipſi tribuendum, adeoque ad numerum 13. indiciorum ex regno vegetabili deſumtorum referendum eſſe.

26. *Aves aquaticæ natatoricæ* generatim VIRGILIO (§) dicuntur futuram pluviam præſignificare, ſi ſæpius corpora lavent, & in aquarum ſuperficie ludendo mergant. Speciatim vero

27. *Anas Cygnus* ſi aquæ rorem inſpergat, aut profundos humeros iis immergat, pluviam portendere fertur. (§§)

28. *Anas Anſer*, ſi ſolito majore cum clangore ad paſcua eat. Addunt alii alarum plauſum, & frequentem demerſionem (*), aut ſi perturbato volatu & magno cum clangore

(§) Jam varios pelagi volucres, & quæ Aſia circum
Dulcibus in ſtagnis rimantur prata Cayſtri,
Certatim largos humeris infundere rores;
Nunc caput objectare fretis, nunc currere in
    undas,
Et ſtudio incaſſum videas geſtire lavandi.

Georg. I. v. 383.

(§§) ALDROV. *Ornithol. T. I. L. XIX. p. 26.*

(*) cf. ALDROV. *Ornith. T. III. L. XIX. p. 119.*

clangore alter super alterum ferri videatur. (**)

29. *Anas Boschas fera*, si sæpius mergatur, pluviam aut ventum præfagire docet BALTNERUS (†) bonus observator.

30. *Colymbi*. Eos enim potius intelligendos esse, quando Mergos crebra mersione pluvias prædicere apud veteres passim legimus.

31. *Ardea Grus*, Clangore suo pluvias arcessere dicitur. (††) Et ex ISIDORO annotat SEBIZIUS (§), eas aves quum nubes pluviis gravidas prospiciunt, clamare & vociferari, ducemque suum ut celeriores captet volatus sollicitare. Imbrem quoque

— — — surgentem vallibus imis

Aëriæ fugere grues

VIRGILIUS (§§) canit.

C 4

32. *Ardea*

(**) Ex MIZALDO *Id. Ibid.* p. 182. (†) Piscator Argentoratensis in Libro suo Miscro de Avibus & Piscibus Argentinensibus, cui pulchræ Icones adjectæ sunt, & cujus post exemplar a WILLUGHBEJO Anglo emtum, duo adhuc exempla Argentorati extant. (††) AELIANUS *Nat. Anim. L. I. C. 44.* (§) *De aliment facult.* (§§) *Georg. I. v. 374.* quos versiculos triplici sensu ab Interpretibus intelligi, sed de Gruum ex altioribus regionibus in inferiores descensu explicandos esse ex ARATO docet MARTIN in *Not. ad Virgil. Georg. p. 98. edit. II.*

32. *Ardea Ciconia* præfagium præbet, dum non uti vulgo solet, uni pedi innixa quiescit, sed medio in nido ambobus nixa pedibus consistit, pennas tristior diffundit, rostrum inter pectoris plumas, quæ barbæ in modum promissæ pendent, recondit, & demissum vultum eo obvertit, qua parte imber, tempestas aut ventus ingruit. (§§§)

33. *Ardea cinerea*. Ad mare recto itinere proficiscentem futuræ pluvix indicem esse AELIANUS (*) docet, & Ardeolam matutino clangore imbres ac ventos denuntiare, & si ad mare volitans clamaverit, pluviam potius quam ventum portendere, THEOPHRASTUS (**).

34. *Ardea stellaris*, si rostro in aquas immisso clamitet, pluvix prognosticon est. (***)

35. *Scolopax Rusticola minor* GESNERI, si ejus vox audita est, pluvias annunciat. (†)

36. *Pavo cristatus*, quum sæpius & ultra modum paucitat, in propinquo esse pluviam

(§§§) ALDROV. *Ornithol.* III. p. 302. (*) *De Natura Anim.* L. VII. C. 7. (**) *Lib. de sign. pluvi.* (***) *Comment. ad HENELII Silesiographiam* C. IV. §. 33. not. y. p. 515. (†) GESN. *Hist. av.*

viam, notum est omnibus qui illam avem alunt.

37. *Phasianus Gallus.* Nec hujus avis præfagam imbrium naturam opus est auctoritatibus probare. Noto enim notius est, quod jam AELIANUS (††) memoriæ consignavit, gallinaceos ceterasque domesticas aves alarum percussione concrepantes, & cucurientes, ac submissa voce obstrepentes pluviam præfagire.

Gallinæ si pediculos quærunt, similiter inter ejus prognostica ponit ARATUS (†††) & si paludes alis verberent more anatum, THEOPHRASTUS. (§) Denique si ultra solitum sese in arena concutiant, vel segregentur, plures earum in uno loco simul, & opertum locum quærant ubi a pluvia protegantur, maximorum imminentium imbrium signum esse ALDROVANDUS (§§) docet.

38. *Hirundo rustica* dum volat humilis prope terram, aut aquæ superficiem radit, & alas quandoque aquæ immergit pluvias præ-

(††) *De Nat. Anim. L. VII. C. 7.* (†††) *l. c. p. 77.* quod hoc versiculo reddidit AVIENUS.

Pectora cum curvo purgat gallinula rostro,

(§) *Ornitholog. T. II. p. 454.*

præfagit. (*) Quod quidem prognosticon
haud fallere, propria experientia aliquoties
expertus est LINNÆUS. (**). Aliud addit
Signum pluviae ea defumtum BOECLE-
RUS, (***) si nempe parietibus subinde
adhæret; quod vero de hirundine apode
potius intelligendum esse puto.

39. *Rana esculenta* si frequentius vesper-
tino tempore coaxet, prædicit pluviam. (†)

40 *Rana Bufo*. Si earum plures mag-
næ præsertim, vesperi e cavernis egredian-
tur,

(*) ARATUS p. m. 77.

^{Ἡ λίμνην περὶ δὲ θὰ χελιδόνες αἰσσοῦται.}

& VIRGIL. *Georg. L. I. v. 377.*

Aut arguta lacus circumvolitavit hirundo.

(**) *It. Oeland. pag. 85. Ἐ' vers. germ. p. 96.* ubi
quum hirundines fere sub equorum ventribus devo-
lassent, paucis interjectis horis pluvia per omnem re-
liquum diem durans, cecidit. Sic & *It. Westrogoth.*
p. 223. Ἐ' vers. germ. p. 259. Iterumque *It. Scanic.*
p. 259. (***) Ad HERMANNI *Cynof. M. M. T.*
III. p. 560. (†) LINN. *S. N. ed. XII. p. 357.*
Unde ARATUS p. 77.

^{Ἡ μᾶλλον, δειλαὶ γενεαὶ, ὑδροῖσιν ὄνειρα}

^{Ἄυτόθεν ἐξ ὕδατος, παλιέρες βοῶσι γυρίων.}

& VIRGIL. *Georg. I. v. 378.*

Et veterem in limo ranæ cecinere querelam.

AELIANUS *Nat. Anim. L. IX. C. 13.* paulo aliter;
quum vocalius quiddam quam sint solitæ, sonant,
pluviae adventum denunciant. Quod signum & CICE-
RO agnovit, qui in *Epistol. ad Atticum L. 15. Ep. 16.*
Equidem etiam, inquit, pluvias metuo, si prognosti-
ca nostra vera sunt, ranæ enim ῥητορεύουσιν.

tur, pluviam expectari debere ex GRATA-
ROLO habet ALDROVANDUS. (††)

41. *Rana arborea*. Ejus mas bullæ gu-
laris ope, instante pluvia clamat. (†††)
Quidam elegantulum hoc animal in vitrea
lagena conservant, herbidam terræ glebam,
& folia viridia pro lecto, infectaque pro
cibo illi offerentes; ubi sereno tempore
prorepat & foliis aut vitri parietibus insidet,
pluvia vero futura absconditur.

41*. *Lacerta Salamandra* si pluvia im-
pendet, ex specu sua exit. (*)

42. *Lacerta Gecko*. Indica venenata spe-
cies parietes & tecta perreptans, dum plu-
via tempestas præ foribus est, exclamat
Gecko, a qua voce nomen illi hæsit. (**)

43. *Lacerta* ..... (***) Ejus speciem
aliquam horridam, quæ in Italia Tarantu-
la, in America Maboya dicitur, vitæ te-
nacissimam, tempestatis mutationem, &
præci-

(††) *De quadruped. dig. ovip. L. I. p. 617.* (†††)
ROESEL *hist. ranar. p. 40* & SCHULTZ *in E. N. C.*
Dec. II. A. VI. pag. 320. * BOCCONE *Obs. Nat.*
Nº. XX. (**) SEBA *Rer. Natur. Thes. Tom. I.*
(***) *Lacertus facetanus Tarantula* quibusdam: AL-
DROVAND. *Digit. Ovip. pag. 654.* qui forma pedum
illis similibus quibus L. *Gecko* gaudet, mihi videret-
ur esse L. *mauritanica* LINN. si caudæ brevitatis re-
sponderet.

præcipuæ imbrem, misero clamore nocturno indicare auctor est P. LABAT. (†)

44. *Pisces* generatim, extra aquarum superficiem, cum pluvia instat, exsilire dicuntur, aut fundum aquarum petere. (††)

45. *Cobitis fossilis* præ reliquis fere Barometron vivum dici meretur, atque hoc sine a multis alitur (†††). Immittitur phialæ capaciori, cujus fundus arena insternitur. Sereno tempore manet tranquillus, sed instante tempestatis mutatione fit irrequietus. Solent hoc scopo peculiare parare globos vitreos duplicatos, ubi in cavitate globi interioris infra aperti avicula alitur, & piscis in interstitio duorum globorum; adeoque rei ignaro piscis & avis in eodem elemento degere videntur.

46. GRYLLUS DOMESTICUS instante

(†) *Voyages en Espagne & en Italie T. V. Chap. XI.* (††) LESSER *Testaceotheolog. P. I. L. 2. C. 4. §. 266.* (†††) cf. *E. N. C. Dec. II. Ann. VI. obs. 175. p. 354.* ubi Thermometri vicibus fungi dicitur, quod mihi quidem nec visum nec auditum est. Addit ibidem CLAUDERUS, eum piscem, ubi subitanea tempestas, tonitrualis aut alia metuenda sit, aliquem sibilum edere. Transiit ista observatio in *Melanges d'hist. naturelle T. V. p. 138.* eo tamen cum errore, quod piscis qui a CLAUDERO Lampetræ similis dicitur, pro vero Germanorum Neunauge venditur.

te præcipue pluvia tota nocte stridore suo molestus est. (*)

47. *Papiliones* humiliter volantes pluvias prædicunt. (**)

48. *Apis mellifica*. De hac ita ÆLIANUS (***) : pluvias & frigora futura præfentiunt, & quando horum alterum, vel utrumque impendere conjecturis assequuntur, non longissime ab alveo volatu procedunt, sed circum apiaria volantes veluti foribus incubant. Ex his rebus alveorum custodes futura augurati, agricolis turbulentæ tempestatis adventum prædicunt. Longe autem minus frigoris quam nimix pluvix aut nivis timentes sunt.

49. *Formica*. Ab ea Veteres præfagium pluvix defumserunt, si multum hinc inde discurrendo larvas suas ac nymphas subterraneis suis cuniculis efferrent. (†) Sed vereor ne male observarint, & contrarium potius

(*) LINN. *Syst. Nat. ed. XII. p. 694.* (**) LES-
SER *Insectotheol. Pars. II. L. I. Cap. I. 366.* (***)
De Nat. Anim. L. I. C. XI. non tamen putaverim adul-
tiores tantum ut ille aumat, apes hac divinatione pol-
lere, sed omnibus omnino operariis hunc naturæ instin-
ctum esse. (†) Ita post ARATUM VIRGILIUS *Georg.*
L. I. v. 379.

Sæpius & tectis penetralibus extulit ova
Angustum formica terens iter.

potius statuendum sit. Namque recentiores auctores, qui de formicis scripserunt, cuncti, SWAMMERDAMUS, LINDEWALL, GOULD, GERDES, CARRÉ, SORINIÈRE, GEOFROY &c. contrarium potius docent, & eas ferens calidisque diebus ova sua uti vulgo dicuntur benigniori aëri exponere, at frigido pluvioque imminente tempore sub tecta rapere ostendunt, nec ipse aliter unquam vidi.

50. *Musca meteorica.* Ora equorum ingruente præprimis pluvia nebulæ in modum circumvolitat. (††)

51. *Tabanus tropicus.* Uti totum hoc halteratorum insectorum genus armentis valde molestum est, ita hæc maxime species equis instante pluvia infesta est. (†††)

52. *Conops calcitrans* intrando domos ibique pedes pungens præfagit tempestatem pluviosam. (*) Insectum muscæ domesticæ vulgari simillimum & sola rostri structura distinctum, vulgi opinioni ansam dedit, qua muscæ pluvio futuro tempore pungere dicuntur, præsertim autumnis. (**)

53. *Pedi-*

(††) LINNÆI *Amoen. Acad. Tom. III. pag. 358.*
 (†††) LINN. *Syst. Nat. ed. XII. p. 1001.* (*) ID. *ibid. p. 1004.* (**) cf. SULZER *Kennzeichen der Insecten pag. 172.* GEOFROY *hist. abrégée des Insectes. T. II. p. 539.*

§3. *Pediculus humanus* si pluvia casura est descendit ad latera capitis. (†)

§4. *Pediculus pubis*. Eum imminente pluvia multo acrius pungere, a fide digno Centurione (nam & hi omni adhibita cura & munditiei studio in castris haud immunes sunt ab ista peste) relatum accepi.

§5. *Pulex irritans*, discurrendo, fugendo, omnesque recessus perlustrando, nullo tempore magis quam ubi pluvia in propinquo est, molestiam creare feminino praepriis sexui solet.

§6. *Cancer* si ex aqua in siccum prodierit, pluviam & asperam tempestatem significare ARATO (††) dicitur. Quod quidem non de Cancro nostro Astaco fluviatili intelligendum est, sed de marina aliqua specie, forsitan Cancro Cursori L. quippe qui caloris sine dubio metuens non nisi post solis occasum in littus exit.

§7. *Lumbricus terrestris* pluviam praesentire videtur, dum antequam cadet, e terra exeat. (§)

§8. *Conus*

(†) LINN. l. c. p. 1016. (††) *Вайковцев. vers. 18. a fine pag. m. 89.* (§) LESSER *Testaceotheolog. P. I. L. II. C. IV. §. 266.*

58. *Conus marmoreus* instante tempestatibus mutatione, ovorum fuorum glomerem, quem veteres favaginem sive Meliceridem vocare solebant, ejicit, quod multa alia quoque Conchylia facere solent. (§§)

59. *Helices terrestres* variæ si interdum frequenter prorepunt, frigidulam casuram esse pluviam annunciant. (*)

§ IV.

Et hæc quidem pluviarum mihi innotuerunt prognostica. Deberem nunc & ea recensere præfagia, quibus diuturnitas pluvix, serenitas cœli, Venti ac procellæ, tempestates ac tonitrua, terræmotus, anni tempora & horræ, brumalis frigoris vehementia & duratio præsignificantur. Verum quum ista sat diu me jam detinuerint, ne nimiam in molem increseat mea oratio; vela hic contraho, & quæ supersunt alio colligenda atque digerenda relinquo.

(§§) KRAZENSTEIN *Collect. Conchyl. Revenfuzii opera sculpt. T. I. p. 36.* (*) LESSER *Testaceotheolog. loc. cit.*

F I N I S.

